

COOPERATIVAS LÁCTEAS DE GALICIA (COLAGA): RESPOSTA A UNHA NECESIDADE OBXECTIVA

Xosé Luis SACO

Colaga. Cooperativas Lácteas de Galicia.

A empresa láctea galega —Competencia europea, cotas e política de abandonos; reordenación da industria láctea...— reclama do sector produtor a toma de posicións a través de estruturas de integración (entidades asociativas agrarias, cooperativas) no proceso integral do ciclo económico do leite, mellorando a relación calidade/prezo e sen demorarse. Os gandeiros lácteos teñen apostado pola integración cooperativa, tendo sido esta opción afortalada na historia recente, polas vantaxes que proporciona cando se toma como referencia temporal o ciclo de 4-6 anos. Compre, con todo, a intercooperación no sector —formado por un setestrello de pequenas cooperativas— e aí anda COLAGA. Examínase a situación do cooperativismo lácteo galego na enfilación da constitución dun xerme de proxecto integrador, onde 16 constituiron en Maio do 91 COLAGA, pretendendo encarar tanto a solución ó problema de LARSA como a capacidade de negociación, calidade, recoñecemento, xestión e planeamento operativo; proposta de comportamento da Administración e fomento da Economía Social. COLAGA atinxe a 3.226 explotacións lácteas, constituíndo o terceiro grupo cooperativo lácteo e representa o 40% do leite entregado á industria polas entidades asociativas galegas, cunha media por explotación de 50.000 litros/ano e 15 vacas, e unha produción-láctea que acaso acadará 200 millóns de litros. O plan estratéxico de COLAGA consiste en a) promover a integración con carácter empresarial que apunte a desenvolver un proxecto industrial-comercializador; b) propoñer un proxecto lácteo galego que defenda o sector productivo, industrial e cooperativo do leite de Galicia.

1. Introducción

A difícil e incerta situación actual do sector lácteo galego enmárcase nunha serie de factores entre os que sobresaen os seguintes:

a) Por unha banda, a nivel comunitario segue sen se aprobar a reforma da PAC e anúnciase a constitución do Mercado Unico Europeo a curto prazo, que dificilmente convivirá coa existencia de cupos ou limitacións á importación de leite e produtos lácteos transformados.

b) A implantación efectiva do sistema de cotas á produción, fai que nun curto espazo de tempo se teñan que definir, poñer en marcha e resolver temas como a política de abandonos, a constitución da Reserva Nacional ou a reasignación de cotas (supertasa), entre outros.

c) A nivel de Galicia, vívese unha profunda reordenación do subsector industrial coa crise, aínda non resolta, de LARSA e doutras empresas baseadas nun monoproduto (como é a leite UHT) con escasa competitividade. Ó mesmo tempo, prodúcese novas implantacións e ampliacións de industrias como PASCUAL, BES-

NIER, LEYMA, LAGASA, etc., nun panorama de desaparición de explotacións e limitación á produción (?).

Ante o panorama descrito, a única resposta posible é a toma de conciencia do sector produtor de que debe de se posicionar a través das súas estruturas de integración máis naturais (entidades asociativas agrarias) no proceso integral do ciclo económico do leite. Mediante a presenza activa dos produtores, a través da súa integración cooperativa, nos mercados finais axustaranse cunha maior eficacia e rapidez parámetros como o da relación calidade/prezo; optimizándose en cada intre a renda percibida polo produtor lácteo.

Todo o proceso débese abordar cunha gran celeridade, pois a posta en marcha do Mercado Unico vai supoñer o final das barreiras proteccionistas, tanto no mercado como nos subsidios directos ou indirectos ó establecemento de novos conglomerados de carácter agrolácteo.

2. Realidade do sector produtor/cooperativo: constitución de COLAGA

Os gandeiros que teñen como actividade principal a produción láctea apostaron fortemente pola integración cooperativa estando presentes, na súa gran maioría, dunha ou outra forma nalgunha estrutura cooperativa.

A recente historia, deixou nos cooperativistas unha sensación de estar na liña correcta. É dicir, os vaivéns de prezos e a súa acción sobre o gandeiro, amosaron que nunha análise nun ciclo suficientemente amplo (4-6 anos) o socio cooperativo conservou unha mellor remuneración e cunha maior marxe (por efecto precio consumos/prezo produto) que os non integrados ou os que practicaron o dentro-fóra en función dos movementos especulativos do mercado.

No que se refire exclusivamente ó sector comercializador do leite, é necesario promove-la unión/fusión/absorción entre a multitude de pequenas cooperativas. COLAGA responde a esa necesidade de integración entre as cooperativas de mellor nivel dentro das exclusivamente abastecedoras de leite sen transformar.

Das 185 entidades asociativas comercializadoras de leite detectadas nun estudio encargado pola Consellería de Agricultura (Novembro-90), aproximadamente o 50%, de escasa dimensión, pertencen á estrutura da Cooperativa Agraria Provincial de A Coruña, máis coñecida pola denominación da súa participadora indirecta LEYMA.

Do grupo restante, e excluindo ás industrializadoras como FEIRACO, XALLAS, HOXE, MONDIGOLEITE, etc., establécese un grupo de 30 aproximadamente, que reúnen unhas óptimas condicións de base como cooperativas exclusivamente produtoras, que poderan constituir o xerme dun proxecto propio integrador.

Dezaseis destas cooperativas constitúen en Maio de 1.991, Cooperativas Lácteas de Galicia (COLAGA), seguindo as conclusións do estudio, asumidas pola Consellería de Agricultura, Gandeiría e Montes. Se ben é verdade que a posible participación na resolución da crise de LARSA en condicións de aventaxe, actúa como elemento

dinamizador do grupo, este constitúese cuns obxectivos máis ambiciosos, como son:

— Conquerir unha mellor e meirande capacidade de negociación empresarial do leite.

— Conquerir unha mellora na calidade do produto e o seu recoñecemento.

— Mellora-la capacidade de xestión das Sociedades Cooperativas membros; centraliza-los sistemas de xestión, facturación, planificación, control e investimento, coa finalidade última de articular unha xestión única que posibilite a viabilidade deste proxecto empresarial en común.

— Meirande capacidade de obtención racional de fondos públicos para o fomento da economía social, considerado de interés público por tódalas Administracións, e ós seus proxectos.

— Articular e coordinar de xeito adecuado e rendable a recollida do leite das explotacións sociais.

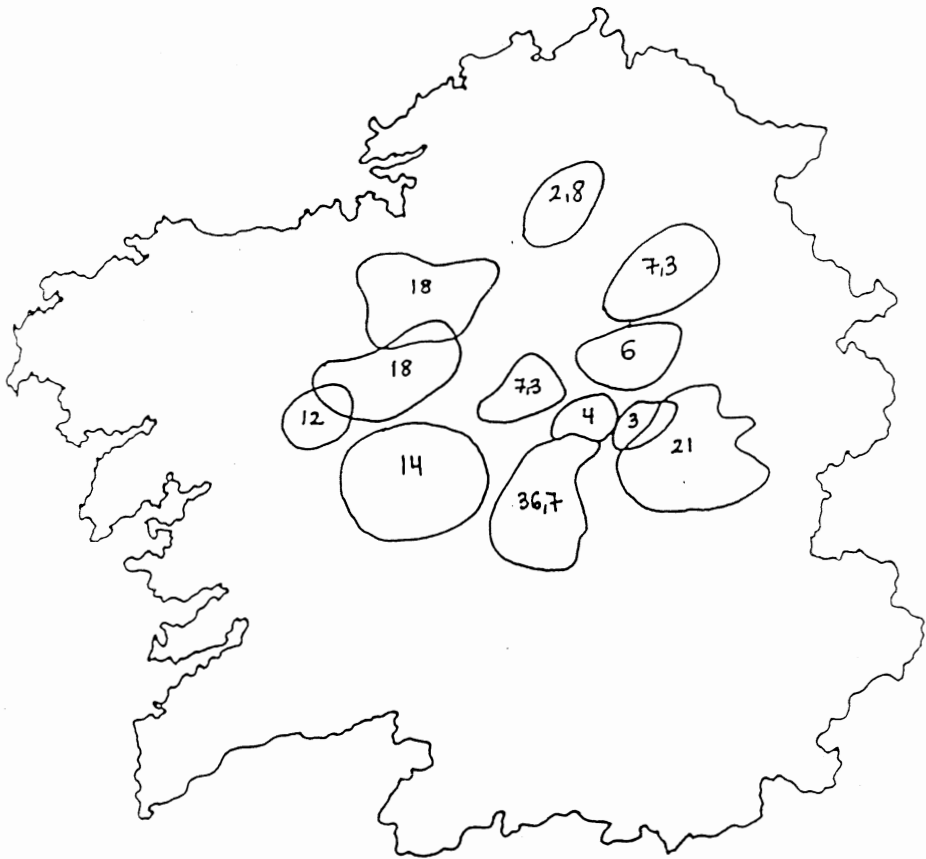
— A posta en marcha dun plan de campo en conxunto para a mellora da produción e calidade do leite.

A dinámica na que entrou o grupo LARSA e outras vicisitudes derivadas da propia dificultade da posta en marcha deste ambicioso proxecto cooperativo, retrasaron a súa efectiva entrada en funcionamento ata o mes de outubro pasado, cando se procedeu á contratación do xerente e ó aluger e equipamento de oficinas propias.

As dezaseis cooperativas constituintes, ás que se agregaron recentemente a Cooperativa Os Chaos de Silleda (Pontevedra) e a Cooperativa MOPAN de Monterroso (Lugo), atopándose en perspectiva de integración outras cooperativas lácteas, son as seguintes:

- CORESA: Sarria - LUGO (Presidente Consello Rector)
- ARZUANA: Arzúa - A CORUÑA (Vicepresidente Consello Rector).
- CHATAKA: Chantada - LUGO (Secretario Consello Rector).
- TIERRA LLANA: Castro de Rey - LUGO (Tesuoreiro Consello Rector).
- LEITEIRA PICO SACRO: Boqueixón - A CORUÑA (Vocal Consello Rector).
- MEDELA: Taboada - LUGO (Vocal Consello Rector).
- CAMPODEZA: Lalín - PONTEVEDRA (Vocal Consello Rector).
- COBA DE VALES: Curtis - A CORUÑA.
- XERTIRIZ: Xermade - LUGO.
- COFARO: Chantada - LUGO.
- CODIPROGA: Carballedo - LUGO.
- VAL DO MIÑO: LUGO.
- COPAR: Páramo - LUGO.
- CAXIGO: Portomarín - LUGO.
- LEITUYA: Palas de Rey - LUGO.
- SILA: Silleda - PONTEVEDRA.

**ZONAS E VOLUMES DE PRODUCCIÓN DE LEITE
DAS COOPERATIVAS PERTENCENTES A "COLAGA"**
(millóns de litros/ano)

* (Recollida referida a 1990)

3. Estructura das cooperativas de COLAGA

As dezaseis cooperativas inicialmente integradas en COLAGA engloban a 3226 explotacións, o que supón converterse no terceiro grupo cooperativo lácteo de Galicia respecto a número de explotacións. Nembargantes, anque o número de explotacións é inferior ó da Cooperativa Agraria Provincial de A Coruña, o volume do leite producido é un 30% superior á recollida pola cooperativa coruñesa.

Dende outro punto de vista, os 150 millóns de litros que as cooperativas de COLAGA produciron en 1.990, representan o 40% do leite entregado á industria polas diversas entidades asociativas galegas, confirmándose como o primeiro grupo cooperativo no que a produción de leite se refire.

As explotacións das cooperativas de COLAGA presentan unha dimensión productiva superior ás medias por explotación, integradas ou non en cooperativa. Así, a produción media anual por explotación acércase ós 50.000 litros anuais, fronte ós 32.000 litros/ano media das explotacións integradas en cooperativas de Galicia. O número de vacas por explotación sitúase nas 15 unidades.

Respecto á produción de leite rexistrada en 1.990, hai que indicar que coa integración das dúas cooperativas sinaladas, máis o sustancial incremento no leite comercializado en común por parte dalgunha outra, a estimación de produción global láctea de COLAGA en 1.992 acadará os 200 millóns de litros.

A práctica totalidade das cooperativas dispoñen de almacén de subministros, así como de persoal técnico e operario. Nembargantes, o nivel de equipamento e de recursos humanos varía substancialmente dunhas a outras.

Dúas cooperativas teñen fábrica de pensos propia, e dúas máis están asociadas a unha cooperativa xemelga. Ademais, o grupo dispón de dous centros de frío, dos que un nunca se puxo en marcha, e cinco laboratorios que perderon a súa efectividade dende a entrada en funcionamento do Laboratorio Interprofesional (LIGAL).

4. Resume do plan estratéxico de COLAGA

Os eixos sobre os que xira o plan de actuacións de COLAGA establécense en dous principais e interrelacionados:

a) Promove-la integración de cooperativas lácteas, consolidando un modelo supracooperativo de carácter estritamente empresarial e totalmente integrado, capacitado para desenvolver un proxecto industrial-comercializador.

b) Propiciar, impulsar e coprotagonizar un proxecto lácteo galego, participando, xunto a outras cooperativas galegas, nun sistema empresarial que defenda con realismo, eficacia e independencia o desenvolvemento do sector productivo, industrial e cooperativo lácteo de Galicia.

Para isto, COLAGA actuará en varias direccións. Por unha parte, na súa propia

consolidación financeira para estar en posición de acceder a proxectos de industrialización. Tamén se deberá establecer como entidade productora, recollidora e abastecedora de leite, pasando a ostentar, nun período máis ou menos longo de tempo, a titularidade desa produción, que será a base de calquera actuación futura no ben da industrialización.

De todo o exposto, dedúcese a necesidade de contar con colaboracións decisivas para o bo fin do proxecto. En primeiro lugar, a confianza e unidade de acción das propias cooperativas integrantes como elemento básico de soporte. Pero haberá que recurrir á solvencia empresarial, localizando o mellor socio no proxecto industrializador, porque plantexarse unha actuación integral por parte da propia COLAGA, con tódolos esforzos financeiros, de xestión e sobre todo de posicionamento nos mercados, faría inviable o proxecto perante a premura de tempo coa que se actúa. Ademais, haberá que recabar todo o esforzo financeiro para unha operación destas características, para o que haberá que solicitar, e case esixir, non só o obrigado apoio das institucións públicas, senón tamén, e de forma definitiva, daquelas institucións financeiras que teñen a ocasión de amosar o seu verdadeiro compromiso cun sector económico que supuxo, e supón, unha importante contribución ó negocio destas entidades.

SUMMARY Galician milk companies —European competition, quotas and abandonment policy, rearrangement of milk industry...— demands from the productive sector a taking of positions through the structures of integration (agrarian associative entities, cooperatives) in the whole process of the milk economic cycle. This would improve the relationship between quality and price, and should not be delayed. Dairy cattle raisers have laid a bet on cooperative integration, an option which has become stronger in recent history, due to the advantages it provides having the cycle of 4-6 years as a reference. However, an intercooperation in the sector —made up by a constellation of small cooperatives— is needed, and there is COLAGA (Galician Milk Cooperatives). The article examines the situation of the Galician milk cooperative movement in the constitution of a germ of an integrative project, where 16 set up COLAGA in May 1991, intending to face both the solution to the LARSA problem and the capacity to negotiate, quality, acknowledgement, management, and operative planning; proposal of Administrative conduct and promotion of Social Economy. COLAGA includes 3,226 dairy farms, is the third milk cooperative group, and represents the 40% of the milk delivered to industry by the Galician associative entities, with an average of 50,000 litres per year and 15 cows per farm, and a milk production which may reach 200 million litres. COLAGA's strategic plan consists of: a) promoting integration aiming at the development of an industrial-commercializing project; and b) proposing a Galician project of milk-production which would defend the productive, industrial and cooperative sectors of Galician milk.